

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával

CSAK HELYBEN
HASZNÁLATRA !

PB

8557/7

BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (7)

Cun, Drávapiski, Hirics, Kémes, Kórós,
Luzsok, Páprád, Vejti települések

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" kiadványa

2000

PB
8557/4
sz.l.

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával

BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (7)

Cun, Drávapiski, Hirics, Kémes, Kórós,
Luzsok, Páprád, Vejti települések

" Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása " kiadványa
2000

Készült a

Baranya Megyei Munkaügyi Központ
pályázatára és anyagi támogatásával

Készítették:

Horváth Andrea

Réger József

Tóth Emőke

Sorozatszerkesztő:

Czuczor József

(Baranya Megyei Munkaügyi Központ)

Témafelelős:

Akli Krisztina

Pataki Veronika

Zsírosné Blaner Andrea

(Baranya Megyei Munkaügyi Központ)

Felelős kiadó: "Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása"

Szőke Éva

Készült: 1000 példányban

Nyomda: AGÓRA Ipari Kft. Nyomdája, Pécs

Felelős vezető: Dr. Kisvári András

Bevezető

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ 1999 tavaszán pályázati felhívást tett közzé közhasznú szervezetek számára térségi erőforrástérképek készítésére, és foglalkoztatáspolitikai fejlesztési elképzelések kidolgozásának támogatására. A sikeresen pályázó szervezetek munkája során 15 baranyai térségre készült felmérés, mely eredményeként 15 kiadványból álló sorozatot tudunk most közreadni.

Célunk az volt, hogy a kiválasztott térségről részletes foglalkoztatási, szociális, és gazdasági információkat gyűjtessünk be, az elkészülő erőforrástérképekkel helyzetbe hozzuk a kistérségeket. Arra ösztönözzük a településeket, hogy szembesüljenek térségük, lakóhelyük erősségeivel és gyengeségeivel, valamint ezek ismeretében találják meg a fejlesztési irányokat, lehetőségeket.

Az erőforrástérképek azonos szerkezetben tartalmazzák a térségek szociális helyzetéről, a családok megélhetési lehetőségeiről, körülményeiről, a népesség kor, nem, iskolai végzettség, etnikai összetétel, foglalkozás szerinti összetételéről való elemzéseket, a munkáltatók számát, bemutatását, tevékenységét, a munkanélküliek összetételét, számát, a munkanélküliség főbb okait, valamint a térség fejlesztési lehetőségeinek számbavételét

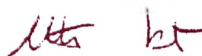
Kiemelt szerepet kapott a foglalkoztatási lehetőségek feltárása, a munkaerő-állomány feltérképezése, a munkáltatók felkutatása, igényeik bemutatása.

A felmért térségekben a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások, képzések, beruházások, a vidékfejlesztés összehangolt tevékenységet feltételez mind a munkaerőpiaci szereplők, mind az állami, önkormányzati, valamint a civil szféra részéről.

A kistérségek fejlesztésében, a beruházások létrejöttében érdekelt szervezetek összefogását, partnerségét, forrásaiknak összehangolását segítheti elő az erőforrástérkép azáltal, hogy rálátást nyújthat a térségre, így a fejlesztések is jobban elérhetik az adott településeket.

A kiadványok elsősorban azoknál a települési önkormányzatoknál érhetőek el, amelyekről azok szólnak. Remélem a tájékozódni, beruházni szándékozók eredményesen forgatják majd e sorozat kiadványait.

Pécsett, 2000. január

Hidvégi Péter
igazgató

Baranya Megyei Munkaügyi Központ

Tartalomjegyzék

I. A feltárt térség jellemzése	8
1. Terület nagyság, lakosság szám	9
2. Baranyában elfoglalt gazdasági, szociális, foglalkoztatási helyzet	11
II. A feltáráshoz alkalmazott módszer	14
III. A térség szociális helyzete	12
1. Családok száma, megélhetési lehetőségeik	12
2. A szociális ellátó rendszerek	14
3. A lakosság korösszetétele, nem-, iskolai végzettség szerinti megoszlása (legmagasabb iskolai végzettség)	16
4. A lakosság etnikai korösszetétele	18
5. Ok-okozati tényezők , a térségre való kihatásuk	19
IV. Gazdasági információk	20
1. A helyi gazdasági szereplők	20
2. Természeti, kulturális, turisztikai, gazdasági erőforrások	25
3. Erősségek gyengeségek vizsgálata	31
4. A térségben fellelhető kis-, közép- és nagy foglalkoztatók (10/10- 50/50 fölött)	32
5. A foglalkoztatók nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosítása	33
6. A foglalkoztatók tevékenységi területe, a foglalkoztatottak száma, lakóhelye	33
7. Munkáltatók igényei a térség intézményei és a munkavállalók felé	34
8. Jövőre néző értékelés, fejlesztési lehetőségek	34

V. Foglalkoztatási információk	35
1. A térség foglalkoztatási mutatói, foglalkoztatási lehetőségek	35
2. Munkanélküliek száma, összetétele	36
3. Megváltozott munkaképességűek	37
4. Pályakezdők	37
5. Tartós munkanélküliek	38
6. Női munkanélküliek	38
7. A munkanélküliség főbb okai a térségben.....	39
8. Munkavállalási nehézségek	39
9. A munkára való hajlandóság.....	40
10. Helyi intézmények tevékenysége, aktivitása a foglalkoztatáspolitikai területén	41
11. Fejlesztési lehetőségek, jövőre néző értékelés.....	42
 VI. A térség erősségeinek és gyengeségeinek számbavétele	42
 VII. A térség fejlesztési lehetőségei	43
 VIII. Lehetséges foglalkoztatási programok ötleteinek bemutatása , melyek a térség foglalkoztatási , népesség megtartási helyzetét javítják	45
 IX. Az erőforrástérkép felhasználásának, terjesztésének tervei, ötletei, megvalósításának módja	47

Források

Táblázatok

Mellékletek

Mellékletek

1. számú melléklet: Táblázat a térségi erőforrástérkép adatairól
(B,C,D, E, F, G, H, I)
2. számú melléklet: Táblázat a térségi erőforrástérkép adatairól
(K, M, N, O, S)
3. számú melléklet: Táblázat a térségi erőforrástérkép adatairól
(J, L, T)
4. számú melléklet: Lakosság összetétele életkor szerint
5. számú melléklet: Lakásokra vonatkozó adatok
6. számú melléklet: Havi kiadások családonként
7. számú melléklet: A lakosság egészségi állapotára vonatkozó adatok
8. számú melléklet: vállalkozások jellege tevékenység szerint

I. A feltárt térség jellemzése

Az Ormánság Magyarország történelmi kistája. Kiváló természeti adottságai folytán jelentős mezőgazdasága volt, a drávai átkelők révén pedig a mai horvátországi területekhez fűződő szoros gazdasági kapcsolatok jellemezték.

A XVIII. században a nagybirtokrendszer kialakulásával körbezárult a terület, ettől kezdve népességszáma csak korlátozottan nőtt.

Gazdasági bázisának, társadalmának megroppanását mégis csak a II. világháborút követő időszak hozta magával. Ekkor a terület határsávnak minősült, s mint ilyen nem részesülhetett központi fejlesztési forrásokból. E térségi diszkrimináció a térségen kívül eső szocialista iparcentrumok erőteltetett fejlesztésével együtt rohamos elvándorlást indított meg.

A kedvezőtlen társadalmi - gazdasági folyamatok hatását mérsékelendő 1986-ban gazdaságilag elmaradottnak minősült a térség, s ezúttal a felzárkózást segítő kormányprogram akcióterületévé vált.

E program azonban az eszközök elégtelensége és a célok nem adekvát megválasztása folytán nem érte el a kívánt eredményeket, így az Ormánság értékei jórészt rejtve, kibontatlanul maradtak meg napjainkra.

A fentieket jól támasztja alá az, ha megnézzük, a térség népességszámának alakulását. A vizsgált nyolc faluban 1870-től 1949-ig összességében szinte változatlan létszámban 2.500 ember élt, amely az Ormánság középső részén helyezkedett el. Ebben csak a háborúk illetve a be- és kitelepítések okoztak csekély változást, mutatva a térség „egyensúlyi népességét” a kor adott gazdasági színvonalán.

1949 után viszont drasztikus változás következett be, az úgynevezett határsáv miatti bezártság érzete. Az innen való menekülés és az ipari centrumok által kialakított szívóerő megbontotta a korábbi évtizedek társadalmi stabilitását. Ez az elvándorlás még nagyobb arányú volt a zárt településeken és kevésbé volt jellemző a főbb út melletti községekben. Míg pl. Kőrös lakossága 40 %-kal lett kevesebb, Kémes létszáma csak pár százalékkal csökkent. Ez a tendencia csak a 80-as évek közepén mérséklődött. Gyakorlatilag az történt, hogy ekkorra a társadalom mobil rétege már elvándorolt. Végül is 1949-hez képest a térség népességének egyharmadát veszítette el számszerűen. Valójában a veszteség sokkal nagyobb volt, mert az elköltözők stabil anyagi háttérrel új egzisztencia kialakítására vállalkoztak, a megüresedett parasztportákat pedig zömmel olyanok foglalták el, akik csak a megmaradt gazdaság lassú, vagy gyors felélésére voltak képesek.

1. Terület nagyság, lakosság szám

Baranya megye 4429,52 km²-es területéből a nyolc település területe mindössze 1,99 %-ot képvisel. A településekhez tartozó terület nagysága a következő:

Kőrös	15,12
Hirics	14,65
Lúzsok	6,52
Vejti	9,76
Páprád	12,11
Kémes	6,83
Drávapiski	4,91
Cun	<u>18,43</u>
Összesen :	88,33 km ²

A lakónépesség száma a megyében 1997. december 31-én 404 720 fő, amelyből a vizsgált 8 településen 2062 lakos él, a megye lakónépességének 0,5 %-a , az önkormányzatok nyilvántartása alapján 1999. január 1-én az alábbi települési megoszlásban (fő):

Körös	248
Hirics	257
Lúzsok	232
Vejtí	218
Páprád	196
Kémes	540
Drávapiski	99
Cun	<u>272</u>
Összesen:	2.062

A vizsgált terület tehát az alacsony népességű megyén belül is a ritkábban lakott területek közé tartozik, hiszen míg a megye területének egy négyzetkilométerén 91,3 fő, a megye községeinek egy négyzetkilométerén 39,6 fő él, addig a 8 község népsűrűségi mutatója csak 23, 34 fő / km².

	fő/km ² .
Körös	16,4
Hirics	17,54
Lúzsok	35,58
Vejtí	22,34
Páprád	16,18
Kémes	79,06
Drávapiski	20,16
Cun	14,76
Megye községei :	39,61
Baranya megye :	91,37

2. Baranyában elfoglalt gazdasági, szociális, foglalkoztatási helyzet

A ma jelenlévő népesség nagyobb része nem rendelkezik a parasztgazdálkodás sem hagyományos , sem korszerű tudományával. Számukra a mezőgazdasági üzemek felbomlása, az iparból való kiszorulás, a munkanélküliség olyan állapotát teremtette meg, melyből csak a térségbe bevitt, a térségre szabott segítő programokkal képzelhető el a kilábalás.

Számos „felülről” jött, kudarcot vallott kísérlet után a térség települései az Ormánság Fejlesztő Társulás keretén belül 1993. nyarán felvázolták a térség komplex fejlesztési tervének fő irányait, s ezeket átgondolva 1993. október 29-én önkéntes jelentkezés alapján munkacsoportokat hoztak létre telefon fejlesztésre, úthálózat és közlekedésfejlesztésre (beleértve a kerékpárút hálózatot is) , oktatás - és felnőttképzés koordinálására, vállalkozásfejlesztésre, természeti és építészeti érték megóvásra, feltárására, valamint a falusi turizmus és a térség idegenforgalmának fejlesztésére. Későbbiek folyamán ebbe a munkába kapcsolódott be és segítette a térséget a Baranya Megyei Önkormányzati Társulás: a PHARE adta lehetőségeket kihasználva az építészeti értékek megmentésére kiírt pályázat elkészítésével.

II. A feltáráshoz alkalmazott módszer

- Az adatgyűjtők elbeszéltek a család tagjaival.
- Az egyéni és családi lapokat az adatközlő bmondása alapján az adatgyűjtők töltötték ki.
- A polgármesterekkel beszélgetés a falu problémáiról, lehetőségeiről.
- Egészségügyi dolgozókkal megbeszélés - tájékozódás.
- Körjegyzőségek vezetőivel , tagjaival tájékozódó beszélgetés.
- Kelet-Ormánság Társulás céljai, feladatai megfogalmazása.

■ Falusi túrizmus és idegenforgalom lehetőségeinek feltárása az Ormánságban.

II. A térség szociális helyzete

1. Családok száma megélhetési lehetőségeik

A nyilvántartott és választ adó családok száma és aránya :

	db	db	%
Körös	94	76	81
Hirics	86	60	70
Lúzsok	68	41	60
Vejeti	81	51	63
Páprád	65	50	77
Kémes	266	42	16
Drávapiski	45	28	62
<u>Cun</u>	<u>93</u>	<u>46</u>	<u>49</u>
Összesen:	798	394	49

Át kell gondolni, hogy ezen a tipikus mezőgazdasági területen az itt élő emberek tulajdonában levő 700-800 négyszögöl nagyságú földeken mit kellene termelni, illetve hogyan lehetne termőföldre jutni akár az egyénnek akár az önkormányzatoknak.

Azok a tulajdonosok, akik visszakapták földjeiket, de nem itt élnek, mostanában mind nagyobb számban külföldieknek adják el a földet. Sajnos a vásárlásban nem vagyunk potenciális ellenfeleik a felvásárlóknak, mivel olyan összegeket adnak egy hektár földért, amit sem az önkormányzat sem az itt élők nem tudnak kifizetni.

1990-től a termelősövetkezetek, mivel az állami támogatások elmaradtak, kezdtek csődhelyzetbe kerülni és lassan megszűnni. A térségünkben a

Baranyahidvégi Rt. az, amely még működik. A nyolc község közül csak Kőrösről jár ide pár ember dolgozni. Mivel a kicserélődött lakosságnak nincs a tulajdonában föld, tulajdonképpen nem is foglalkoznak mezőgazdasági termékek előállításával. Mivel az iparban is átalakulások voltak, megszűntek a munkásjáratok, és munkalehetőségek. Az emberek munkanélkülivé váltak. Egy darabig az emberek várták a „csodát”, aztán beleszoktak a semmittevésbe, és ehhez az új helyzethez alakították életüket. Mivel a képzettségük a legtöbbszörének nagyon alacsony és igazán példa sincs előttük a másságról, úgy érzékeljük, hogy meg vannak a helyzetükkel elégedve.

Már a rendszerváltozás óta önkormányzatok és a megalakult társulások azon munkálkodnak, hogy a feltárt hiányosságokat és hátrányokat megszüntessék. Pár éve a Ormánság F.T. közreműködésével a térség telefonhálózatának korszerűsítése megtörtént. Megoldódott a térség szemét elhelyezési gondja is, mivel majdnem 40 település összefogásával korszerű szeméttlerakó létesítésére pályázatot adtak be, melyet Sellye határában építenek, a szállítást pedig a Pécsen működő BIOCUM Kft. látja el.

Minden település egészséges ivóvízzel lett ellátva.

A nyolc önkormányzat közül ötben falugondnoki szolgálat működik, melyek elsősorban a szociális gondok enyhítését szolgálják. Ez az öt falu: Kőrös, Lúzsok, Páprád, Drávapiski, Cun. Négy település Önkormányzata vesz részt a szociális földprogramban, amely a mezőgazdasági termelést hivatott megsegíteni, ezek: Hirics, Kőrös, Lúzsok, Vejtí. Több településen járda épült és rendbe lettek téve a belterületi vízelvezető árkok.

Továbbra is kritikán aluli az úthálózat minősége. Utat kellene építeni Hirics és Kisszentmárton, Drávapiski és Rádfalva között azért, hogy zsáktelepülés

jellegük megszűnjön, illetve, hogy a lakók rövidebb útvonalon juthassanak el a körzeti valamint megyeszékhelyre. Az úthálózat fejlesztése nélkül nem lehet elképzelni sem a mezőgazdaság fejlesztését, sem az ipar ide telepítését, hiszen a gyors szállítást csak korszerű úton lehet megvalósítani.

Az úthálózat fejlesztése feltétele az idegenforgalom és falusi turizmus fejlesztésének is. A természeti értékek bemutatásához pedig a kerékpár utak kiépítésére lenne szükség.

1994-98 között egyszer már úgy nézett ki, hogy erre komoly esélye van a térségnek, mivel maga Lotz Károly miniszter is foglalkozott ezzel a kérdéssel. Ma pedig Kékkői Zoltán képviselő úr próbálja ezt a problémát napirenden tartani a Parlamentben.

2. A szociális ellátó rendszerek

Tragikus, hogy az 50-es évektől szinte semmit sem változott a községek szociális ellátó rendszere. Kivétel ez alól Kémes. Ma is egyetlen vegyes bolt van minden településen, ahol a legszükségesebb élelmiszerek, valamint a tisztálkodáshoz szükséges mosó- és mosdószeret vásárolhatók meg. Sajnos ital boltból, italkimérésből ma már minden településen legalább kettő található. Ruhát, cipőt, vas árut, tartós fogyasztási cikket, stb. Kémes, Vajszló, és Sellyén kívül csak a városokban lehet beszerezni. Soha nincs kedvezményes vásárlásra lehetőség /árleszállítás/. Így aztán az emberek pénzük legnagyobb részét italra, cigarettára és kávéra költik. Mivel a kertjüket sem művelik, az étrendjük egyoldalú, nagyon olcsó alapanyagú ennivalókat készítenek. Ez alól kivételek azok a tanulók, akik napköziben étkeznek, és azok a dolgozók, akiknél a munkahelyen étkezési lehetőség van.

Ennek következménye, hogy sok beteg van a térségben, ugyanakkor az egészségügyi ellátottság ma sem jobb mint 40 – 50 évvel ezelőtt volt. Nem

növekedett az egészségügyi dolgozók száma, nem javultak a munkakörülmények sem. Talán pozitívként említhető, hogy a házi orvos hetente egyszer kimegy a területre rendelni és házi gyógyszerzárral rendelkezik. Ez valamennyire enyhíti a ma már óriási költségekbe kerülő utazási terheket.

Ügyintézésre a körzetenként működő jegyzőségeken, illetve a térség központjában Siklóson van lehetőség. Ha a nyolc község közül ötben nem működne falugondnoki rendszer, csak nagy nehézségek árán lehetne megoldani a lakosság problémáit, mivel a közlekedési lehetőségek 20 – 30 év óta semmit sem javultak, sőt talán még romlottak is, hiszen autóbusz járatokat szüntettek meg és a vonat léte is bizonytalanná vált. Kémes és Páprád helyzete kivétel ez alól, mivel ez a két település a főbb közlekedési út mellett helyezkedik el. Megoldatlan Vejtí és Hirics helyzete, mivel e két településen ez a szolgálat nem működik. A felmérés is bizonyítja, hogy lenne rá igény ezen a két településen. Sokat segítené a két falu szociális gondjainak enyhítésén, hisz orvoshoz, bevásárlásra, ügyintézés alkalmával igénybe lehetne venni bármikor. A felmérés mutatja, hogy a települések nagy részén olyan kevés közlekedési eszköz van az állampolgárok tulajdonában, és olyan rossz anyagi körülmények között élnek, hogy utazási igényeiket nem tudják kielégíteni.

Gépkocsik, üdülők, egyéb vagyontárgyak településenként:

község	gépkocsi	üdülő	egyéb vagyontárgy
Körös	21	0	0
Hirics	11	0	0
Lúzsok	6	0	0
Vejtí	17	0	0
Páprád	17	0	0
Kémes	20	0	0
Drávapiski	10	1	1
Cun	11	0	0
Összesen	113	1	1

3. Lakosság korösszetétele, nem-, iskolai végzettség szerinti megoszlása (legmagasabb iskolai végzettség)

A nyolc felmért településen az I.sz. melléklet szerint mintegy 1800-2000 ember él. A településszerkezet jellemzően aprófalvas, ami azt jelenti, hogy hat településen 200-300 fő közötti a lakosságszám, egy településen 100-nál kevesebb ember él és csak Kémes az a település, ahol 500-1000 fő közötti népesség van.

Ezek a települések megőrizték a századelő Magyarországot. Az idelátogató „egy darab megelevenedett történelemmel” találkozik. A házak, az eszközök, szokások élő néprajzi kiállítás az idelátogatók számára.

A népesség demográfiai összetételét tekintve kevésbé jellemző már a végletes elöregedés. Az „egyke” és a Kodolányi megrajzolta beszegezett ablakú házak már kevésbé jellemzőek. A jelentős mintegy 30-40 %-os cigány népesség - kivétel: Kémes, Páprád és Vejtő - gyermekvállalási szokásaiból adódóan a térség egészét tekintve magasabb a 100 szülőképes korú nőre jutó gyermekszám (210 gyermek), mint a megye egészének átlaga (186 gyermek).

A felmért települések lakossága - az említett cigány etnikumtól eltekintve - nagy többségben magyar.

A népesség jellemzőinek áttekintése kapcsán szólni kell a vallási összetételről is. Az Ormánság és ez a nyolc település is összefüggő, jellegzetesen református vallású terület volt a II. Világháborúig. Az 1945 után fokozatosan meginduló jelentős el- és csekély mértékű bevándorlás eltolódást eredményezett a vallási megoszlásban, mert a betelepülők zöme katolikus volt.

A református templomok léte, művészeti és történeti értéke komoly vonzerőt jelenthet az egyházi ifjúsági táborok térségi szervezéséhez.

Ennek lett a következménye részben, hogy a kistelepüléseken –egy kivétellel /Kórós/- megszűntek a kisiskolák és a Kémesen működő körzeti iskola is a léteért küzd, mivel kb. 100 fő az öt községből bejáró tanulók létszáma.

A hat éven aluli gyermekek száma azt mutatja, hogy nem is várható az elkövetkezendő időkben változás. Sőt a lakosság enyhe csökkenésére számíthatunk, ha megnézzük a hatvan év feletti lakosok számát.

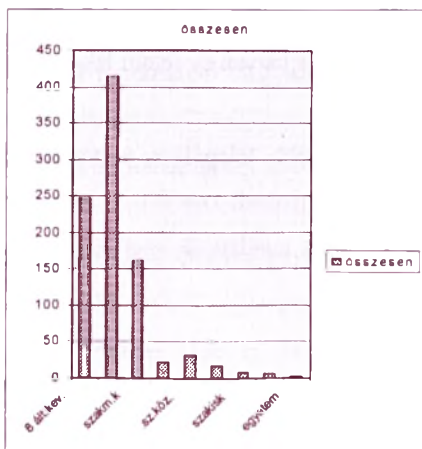
Vonzóvá vált a térség legtöbb települése a perifériára szorult emberek és családok számára. Ezek az egyének szociálisan, morálisan és képzettségileg is az alsó réteghez tartoznak. Ez meglátszik az itt élők anyagi helyzetén és iskolai végzettségén.

Érdekes, hogy az 1990-es népszámlálás alkalmával Kóróson a lakosság több mint 10 %-a analfabéta volt, és ezek egy része nem a legidősebb korosztályból került ki. Közép- és felsőfokú végzettségű ember alig van /Kémes kivételével/ a településeken. A 8 általánosnál kevesebb iskolát végzettek - ha kivesszük a 14 évnél fiatalabbakat - a lakosság 20 %-át teszik ki.

A megkérdezett lakosság 72,6 %-a csak nyolc, vagy annál kevesebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Mindössze egy negyedük rendelkezik valamiféle - középfokú, vagy felsőfokú - szakképesítéssel.

A lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlását az 1. sz. melléklet és a következő táblázat, illetve grafikon szemlélteti:

község	8 ált kev.	8 ált	szak m.k	gim	szak- köz.	techn	szak isk	főisk	egye- tem	össz.
Körös	31	95	27	4	2	2	0	0	1	162
Hirics	54	54	21	1	3	1	1	1	0	136
Lúzsok	77	59	13	0	2	1	1	0	0	153
Vejti	6	37	18	4	4	3	0	0	0	72
Páprád	28	35	27	5	9	1	2	1	0	108
Kémes	20	44	21	6	11	7	3	3	0	115
Drávapiski	14	37	12	0	0	1	0	1	0	65
Cún	17	52	22	2	1	2	1	1	0	98
összesen	247	413	161	22	32	18	8	7	1	909

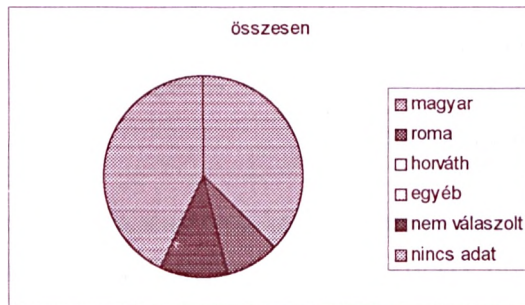
4. A lakosság etnikai korösszetétele

Valamennyien tudjuk, hogy az analfabétizmus, az alacsony iskolai végzettség a legmagasabb a cigányság körében. Ma a különböző cigányszervezetek és a kormány is sokat áldoz ennek megszüntetésére. Igen ám, de ha az itt élő cigányok magukat magyarnak vallják, ezek a segítségek nem érnek el hozzájuk. Már pedig nagyon sok esetben az történik, hogy roma származású emberek nem tartják magukat az etnikumhoz tartozónak. Erre a kérdésre nagyon oda kellene figyelni, mivel a nyolc község közül Kémes, Vejti és Páprád kivételével a másik

öt községben a lakosságnak több mint a fele roma. Mégis azt érzékeljük, hogy Gilvánfa és Alsószentmárton kivételével a megye vagy maga az ország is úgy tartja számon ezeket a településeket, mint magyar lakta vidék, ugyanakkor inkább az a helyes megközelítés, hogy magyarok is laknak itt. Az gondoljuk, hogy ezeknek a falvaknak is joguk lenne azokra a kedvezményekre, amelyeket az említett kettő megkap, már csak azért is, mert így lehetne ezeken a rétegeken segíteni.

Lakosság nemzetiség, etnikum szerinti megoszlása:

Község	magy	roma	horv.	egyéb	nem válaszolt	nincs adat	összesen
Körös	114	48	0	0	38	48	248
Hírics	112	69	0	0	2	74	257
Lúzsok	100	37	0	0	0	95	232
Vejeti	76	2	0	0	90	50	218
Páprád	103	7	1	0	39	46	196
Kémes	109	4	0	1	6	420	540
Drávapiski	54	11	0	0	19	15	99
Cun	99	2	0	0	33	138	272
Összesen	767	180	1	1	227	886	2062

5. Ok-okozati tényezők , a térségre való kihatásuk

Az Ormánság tipikus mezőgazdasági terület, hisz az Alföld szerves részeként tartják nyilván. Az itt élő emberek évszázadokon keresztül növénytermesztéssel, állattenyésztéssel és az erdő adta munkával foglalkoztak. Ha nem is lehetett

meggazdagodni belőle, de szűkösen meg tudtak ezekből a munkákból élni. 1960-ig egyéni gazdálkodás jellemezte a térséget, majd a termelőszövetkezetek megalakulásával a lakosság nagyobb része ebben találta meg megélhetéséhez a lehetőséget. 1970-től a lakosság kezdett a falvakban kicserélődni. Az új lakosok akik a pusztákról, valamint a cigánytelepekről kerültek be, mivel földdel nem rendelkeztek az iparban helyezkedtek el.

Mivel az ipari centrumok legnagyobb része megyeközpontba telepedett le, és ezeknek a 70-es, 80-as években nagyon sok munkájuk volt. Autóbuszokkal naponta vitték-hozták a falukból bejáró embereket. A lakosok 95 %-ának volt munkahelye. A keresetből aránylag megfelelő életmódot tudtak kialakítani.

A termelőszövetkezetek az állami támogatások elmaradása következtében lassanként megszűntek, és mivel az iparban is átalakulások következtek be, -a munkásjáratok, munkalehetőségek megszűntek- az emberek munkanélkülivé váltak.

IV. Gazdasági információk

1. A helyi gazdasági szereplők

A térség - Trianon által meghatározott történelme miatt - gazdasági és infrastrukturális szférájára egyaránt jellemző a periférikusság. A lakossági ellátás is viszonylag alacsony színvonalú.

A térség nagyüzemi, ún. konvencionális mezőgazdasága és az ebből fakadó termelési szerkezet nem volt képes adekvát megoldást kínálni a térség foglalkoztatási, ökológiai és - a megváltozott piaci viszonyok miatt - gazdasági

problémáira. A tulajdonviszonyok alakulása növelte a bizonytalanságot a mezőgazdaságban.

A mára tulajdonossá vált tagok, illetve a kevés földdel rendelkező lakosság körében az a felismerés tükröződik, hogy az egyéni gazdálkodásra való áttérés esélyei tökehiány, a gazdálkodáshoz szükséges korszerű szakismeret és megfelelő piac híján igen csekélyek.

Az ipar csak egy-két kitelepítés, bedolgozó konfekcióipar és alacsony feldolgozási fokon működő élelmiszeripar révén képviselteti magát a térségben. Korszerű színvonalú termelés csak a Sellyei Agrokémiában és a Ganz Műszerművek Vajszlói Gyáregységében folyik.

A gazdasági és tulajdonosi átalakulás várhatóan stabilizálja majd a termelő ágazatokat, ugyanakkor biztosan látható, hogy jelen szervezeti és piaci viszonyaik között érdemi létszámfelvételre nem lesznek képesek. Az elmúlt 40 évben tendenciózusan háttérbe szorított infrastruktúra fejlesztés az Ormánságban és a hozzá hasonló perifériális térségekben a tekintetben is megbosszulja magát, hogy gátolja az így - úgy odavonzott fejlesztési szándékokat.

Ilyen körülmények között a térségben kívülről jött messianisztikus ötleteknek ugyanúgy nincs létjogosultsága, mint a tétlen csodavárásnak.

Hatalmas sertés és szarvasmarha telepek működtek ezekben a községekben. Ma még találkozhatunk a félig, vagy teljesen lebontott épületek maradványaival és csak nagyon kevés helyen teljesen használható istállóval. De ilyen a kép a falvakban az egyéni portákon is. Még 1970-80-as években az állatállomány 60%-át a falusi lakosság háztájiban állította elő. Ma sem a telepek sem az

egyének nem foglalkoznak ezzel a tevékenységgel. Nem csak azért, mert a takarmány alapanyagot nem tudják megtermelni, hanem inkább azért, mert a felvásárlási árak egy éven belül is olyan hullámzóak, hogy a kistermelők jelentős hányada csödbe ment, ami a többi termelőt is elijesztette ettől a tevékenységtől. Nem beszélve arról, hogy az átvevők a vállalt átvételi kötelezettségüknek sem tettek eleget sok esetben. Tíz évvel ezelőtt, elképzelhetetlen volt, hogy a házak 95%-ánál ne tartottak volna baromfit, sertést és még a 1980-as években minden második házban /de volt ahol ennél több helyen/ ne lett volna tehén. Bár minden háztól egy-két, sok esetben többen eljártak dolgozni, kiegészítő bevételként az állattenyésztéssel foglalkozni kifizetődő volt. Volt biztos átvétel, aránylag megfelelő ár és sok esetben olyan kedvezmények, amit nagyon sok termelőszövetkezet, állami gazdaság gyakorolt. Megelőlegezte az állatállományt, takarmányt és az átvételnél illetve a kifizetéskor kellett a tartozást rendezni.

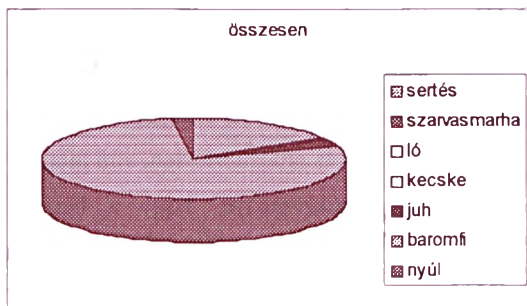
Az itt élő emberek nagy része az által, hogy közvetlen hasznot nem lát az állattartásban /nem tekinti haszonnak, hogy nem kell megvenni a tejet, tejtermékeket, tojást, húst stb./ ma már annyi állatot sem tart, ami az ő szükségleteit kielégíti.

A nyolc település kb. 2000 lakosa a felmérés alapján 1988 db sertést tart, ami azt jelenti, hogy minden lakosra jut egy, ez a szám tíz évvel ezelőtt még 6 db volt. 78 db szarvasmarhát irtunk össze. Ennyi, vagy ennél több volt a 80-as években egy községben.

A baromfi állomány ma 10.000 darabra tehető, régebben ennek 5-6 szorosával lehetett számolni.

A háztartásokban ma tartott állatállományt településenként és állat fajtánként a családi kérdőívvel mértük fel, az eredményt a következő táblában foglaltuk össze (db):

község	sertés	szarvasmarha	ló	kecske	juh	baromfi	nyúl
Körös	298	10	1	3	0	869	48
Hirics	174	23	4	0	0	1071	0
Lúzsok	174	0	0	10	0	1204	2
Vejeti	656	28	3	1	0	2334	40
Páprád	157	1	0	3	300	1521	17
Kémes	184	0	0	0	0	821	50
Drávapiski	153	5	6	1	100	689	33
Cún	192	11	0	3	9	1174	99
Összesen	1988	78	14	21	409	9683	289

A polgármesterekkel átbeszélve a dolgot kitűnt, hogy a falvak lakosságának a fele nem tart semmilyen állatot.

Mivel a ma itt élő emberek nagy része nem rendelkezik a földművelés, ezen belül a kertészkedés hagyományaival, a birtokukban lévő belterületi földet sem tudják igazán jól kihasználni. A földek felén kukoricát termelnek, ugyanakkor megveszik a hagymát, babot és zöldségfélét. Amikor beköltöztek ezekbe a házakba, a kertben található hagyományos gyümölcsfákat kivágták. Azokat, amelyeket nem kellett permetezni, nem igényelt komoly növényápolást. Újakat nem ültettek és ma drága pénzen veszik /vagy nem/ azt a terméket, aint maguk is előállíthatnának. Sajnos ma ebben a térségben az itt élő emberek még önfenntartásra sem rendezkedtek be. Nem tartanak állatot, ami a tojás, hús szükségleteiket kielégítené, nem termelnek annyi zöldséget és gyümölcsöt ami a család éves szükségletét fedezi.

Az volt a véleménye a felmérést végzőknek, polgármestereknek, hogy ezt a felmérést csak részben szabad elfogadni, és az elkövetkezendőkben a problémák megoldására kiindulásként felhasználni. Ezt az álláspontjukat arra alapozták, hogy ismerve a családokat, nem a valóságnak megfelelő adatokat mondtak be a megkérdezettek.

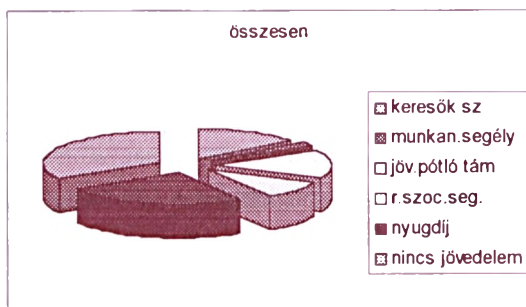
A térségünkben működő kisebb üzemek is lassan mintha leépülnének, hisz a Vajszlón működő GANZ Műszergyár ma körülbelül 2/3-al kevesebb embert foglalkoztat, mint 10 évvel ezelőtt. A szintén Vajszlón működő Burgonya Feldolgozó Üzemben is már csak mutatóban vannak munkások és a termelés is jelentéktelen. Nem tudott fejlődni a fűrészüzem és az erdészet is új struktúra szerint teszi a dolgát azon a kevés erdős területen, ami megmaradt a privatizáció után. Ennek az lett a következménye, hogy a helyi munkalehetőségek nagymértékben csökkentek és egyenlőre nincs is kilátás új üzemek felállítására, vagy a meglévők fejlesztésére.

Reménysugárként jelent meg a Pécsen beindult ELQUTECK finn gyár leányvállalata, amely térségünket célozta meg munkaerő szempontjából, mivel a Pécsen és annak környékén élők többen keresnek annál, mint amit ez a gyár tud fizetni. Az itt élők azonban ennek is nagyon örülnek. Sajnos az alacsony képzettség miatt csak kevés embert tudtak beiskoláztatni, és még abból is sokan nem tudták teljesíteni azokat az elvárásokat, amit egy ilyen gyárban dolgozónak el kell sajátítani. Most is kitűnt, hogy csak azok az emberek tudtak elhelyezkedni, akik a nyolc általánosan kívül más iskolai végzettséggel is rendelkeznek, vagy akik az általános iskolát aránylag jó eredménnyel fejezték be.

Mindezek következtében nem véletlen, hogy a vizsgált népesség egyharmada semmiféle jövedelemmel nem rendelkezik és nem egészen 15 %-uk rendelkezik kereső foglalkozással.

A foglalkoztatottságot, valamint a lakosság megoszlását jövedelem forrás szerint a következő táblázat és grafikonban mutatjuk be (fő):

község	keresők sz.	munkan. segély	jöv.pótló tám.	r.szoc. segély	nyugdíj	nincs jövedelme
Kórós	27	8	24	36	43	62
Hirics	12	3	35	15	53	65
Lúzsok	18	3	25	11	16	64
Vejtí	23	3	40	13	33	56
Páprád	33	3	20	0	50	44
Kémes	27	0	12	6	45	30
Drávapiski	7	4	10	14	25	24
Cun	27	1	10	13	33	50
Összesen	174	25	176	108	298	395

2. Természeti, kulturális, turisztikai, gazdasági erőforrások

Az Ormánságnak kincsei vannak. Kincsek, melyek feltáratlanok. Nem csak Budapest és a Balaton hordoz nemzeti értékeket, hanem Kórós, Hirics, Vejtí stb. is - olyan települések, melyeket sokáig keresünk a térképen.

A településpolitika adekvát céljai ellenére Magyarország egyes térségei között növekednek a különbségek. A leszakadás mérséklésére - piacosodó gazdaság keretei között hagyományos eszközökkel - nincs mód. Új módszerek szükségesek a meglevő, rejtett értékek feltárására.

E munka azzal a szándékkal készült, hogy segítséget nyújtson a hátrányos helyzetben változtatni kívánó önkormányzatoknak azzal, hogy rendszerbe foglalja és összegzi a térség értékeit, feltárja azokat az idegenforgalmi, szervezeti lehetőségeket, melyek révén a nyolc település kincsei, értékei környezet pusztítás nélkül hozzáférhetővé válnak. Ezáltal idegenforgalmi kínálati elemmé válhat a korábban értékhordozóként alig említett csend, az érintetlen táj, a természeti értékek, a nyelv, a hagyomány, a paraszti életforma elemei. A megfelelő szakértelemmel kialakított speciális kínálatok remélhetőleg egyre bővülő bevételt nyújthatnak a településeknek. Az ügy sikere az értékek felkutatásán, bemutatásán és ajánlásán múlik.

A magyarországi kirándulásokat tartalmazó több mint 500 oldalas útikönyvben az Ormánság települései közül mindössze Sellye és Vajszló kap említést egy - egy mondat erejéig. Még rosszabb a helyzet a magyarországi kerékpártúrákat ajánló kiadvány tekintetében - ez az útikönyv teljesen kihagyja ajánlatköréből az Ormánságot, azt a területet, melyet földrajzi adottságai kifejezetten erre predestinálnak (síkság, természeti szépségek, gyér forgalom, stb.) Az utóbbi öt évben az OFT kezdeményezésére az önkormányzatok hozzájárulásával új turistatérkép készült el, amely bemutatja a térségünket „Mecsektől a Drávaig” címmel. Két baranyai kiadvány is többet foglalkozik térségünkkel (Vendégvárás Baranyában, Baranya címmel).

Az Ormánság egészére a sík felszín mellett is a változatos táj a jellemző. Az erdők, a jellegzetes „hagyásfák” a legelőkön, a vizes rétek, árokpartok és fásorokkal szegélyezett árnyas utak ember léptékűek és barátságossá teszik a tájat. Sajátos hangulatú a Dráva-part vonala. Értéke a feltáratlanságban rejlik, s ez az érték feltétlenül megtartandó.

Az Ormánság természeti értékeiből első helyen említendő a Dráva-menti Nemzeti Park területe, a különleges értékkel bíró változó szélességű parti sáv.

Ez lehetőséget és felelősséget is jelent a „szelíd” vagy természeti turizmus a nemzeti parkra épülve igen jelentősen növelheti a térség erejét, ugyanakkor nem kellő gondossággal szervezett idegenforgalom esetén tönkre is teheti azt. A falusi turizmus azonban viszonylag kevésbé veszélyezteti az itt fellelhető értékeket akkor, ha idejében és minden részletében tájékoztatást kapnak a látogatók az Őket körülvevő értékekről. Induljunk el most képzeletben a nyolc település közül keleti oldalról indulva a Dráva mentén és vegyük sorra a vízi világ értékeit. Ez a terület madárvilága miatt védett. Itt tanulmányozható a nyílt vízi életközösségektől a természetes feltöltődésig a biológiai folyamat minden fázisa.

Kerékpáros túrához ajánlható a Kémes- Szaporca - Ó-Drávameder útvonal. A Kémes-Szaporca földes bicikli út mellett kis tavakat találunk, melyek valamikor holtágak voltak. Ma zsilippel vannak összekötve, és megkezdődött feltöltődésük.

Drávához közúton autóval Majláth-pusztán lehet a legközelebb kerülni. Itt áll a volt gátórház. A horgásztava megközelíthető Cun - Kisszentmárton irányból. Hírics-Vejti között találjuk a Nagyhídi-tavat, amely jó horgászlehetőséget kínál. A következő kiálló biciklis lehetőséget Kelemenliget környéke kínálja. Itt is nagyon közel vagyunk a Drávához, s itt következik az a szomorú törés, amely az elbontott gátszakasz következménye. Kelemenliget és Vejti között 2 km út hiányzik. Ez mintegy 25 km-es kerülőt jelent az ittenieknek, s lehetetlenné teszi azt, hogy a Dráva melletti alsó összekötő úton végig követhető legyen a folyó.

Az Ormánsági táj idegenforgalmi attrakciói közé tartoznak a hagyásfákkal diszített legelők. A szlavón tölgyek, magyar körisek ritka szép példányaiban gyönyörködhetünk itt. Kétszáz méter széles összefüggő szlavón tölgyest találhatunk Vejti felett, a terület neve Darvas.

Sajnos az ártéri galéria - erdők jó része már eltűnt, s hathatós és gyors beavatkozásra van szükség a még élő természeti értékek felismeréséhez és megmentéséhez, mert az extenzív terület felhasználású dinnyetermesztésre használható föld két év után elfertőződik a fuzárium nevű kártevővel, s csak több év után lesz dinnyetermesztésre használható. Így a rosszul értelmezett anyagi kényszer újabb és újabb területek, ha kell legelők művelés alá vonását eredményezik.

Az Ormánság természeti értékei, vonzereje mozaikokból tevődik össze. Legfontosabb az ember-táj-kultúra egységét megőrizni. Ezért az ideirányuló turizmusnak azt kell bemutatni, hogy miként illeszkedett az Ormánság eredetileg a tájba és miként illeszkedik ma. Ennek településszerkezeti látónivalói is vannak, hisz pl. a térségre különösen jellemző az, hogy az egyutcás falvak két utcasora igen nagy távolságra van egymástól. A közöttük levő tér volt az árlevonulásának rendes helye pl. Kórós, Lúzsok, Vejti.

Az Ormánság műemléki gazdagsága kiegészítő programként eddig is bekapcsolta ezt a térséget a baranyai idegenforgalomba, ebből azonban csak az ide látogató turisták és a pécsi, harkányi idegenforgalmi irodák profitáltak. A turisták pár órás autóbusz-kirándulások keretében tudnak megismerkedni az itteni emberek által létrehozott kultúrával, értékkel anélkül, hogy akár emberi kapcsolatok révén, akár itt hagyott forintokkal valamelyest is hozzájárulnának a térség életminőségének jobbításához, holott az Ormánság műemléki gazdagsága

más értékeivel integrálva ennél sokkal több potenciális lehetőséget jelent az idegenforgalom, különösen a falusi turizmus számára.

Az Ormánságban 42 országosan védett, az országos műemléki listán szereplő műemlék van. Érdekes a területekre jellemző védett épületek funkció szerinti megoszlása. A védett épületek jóval több, mint fele templom és egyházi műemlék. Ezen kívül védett lakóépületek, közülük több melléképületeikkel együtt, képviselnek országosan is fontosnak minősített értéket.

A műemléki érték ismertetésénél külön ki kell térni a védett templomokra, melyek a teljes műemléki állomány mintegy 65 %-át reprezentálják. Jelentőségük azonban ezt az arányt is lényegesen meghaladja.

Tömegükkel uralják nem csak a kis ormánsági települések lakóépületeiből szerveződő szövetet, hanem az egész ormánsági tájat is. A sík ligetes területű Ormánság települései a gyakori drávai árvizek és a jelentős belvízveszély miatt a területen meglevő, az alapsíkból lágyan kiemelkedő (2-5 m.) térségi alakulatokra épültek. A falvak templomai, templomtornyai így komoly tájszervező erővel bíró iránytűként is működnek. Ezen túl a templomok belső terei szinte az egyetlen olyan nagyobb helyiségek ezeken a kis településeken, ahol a közösség összegyűlhet: a közösségi élet legfontosabb térbeli kövei is ezek az építészeti és értékes templomok. Építészeti stílusuk szerint ezek a templomok általában barokk , a copf és a klasszicizmus jegyeit viselik.

Az Ormánság karakteres építészeti emlékei azonban a templomok általános értékei mellett a térségre jellemző festett kazettás mennyezetű templomok, melyek formavilága Erdélyből, az erdélyi reneszánszból származott Baranya déli vidékeire. Az OMF szakszerű építészeti és restaurációs helyreállítási munkái kapcsán ezek közül a templomok közül a legértékesebbek ma

helyreállítva, eredeti szépségükben várnak egy számukra is jobb világra és a mainál lényegesen több látogatóra. A többi festett kazettás templom még felkutatásra és helyreállításra vár.

A festett famennyezetek a XV. és XVI. században az erdélyi kastélyokban, a fejedelmi palotákban, de leginkább az új hit, a reformáció templomaiban honosodtak meg. Festették, díszítették a kazettás famennyezeteket, a szószéket, a szószék koronát, és a padelöket is a templomokban.

Napjainkra az alig kétszáz esztendő, igen jelentős értéket képviselő szellemi és tárgyi hagyatékból, melyet a templomok képviselnek, a következő rangsort kapjuk a térségünkben: Kőrös, Adorjás, melyek teljes szépségükben láthatók.

Részleges festett kazetták maradványai találhatóak Kémesen és Drávapiskiben.

Az 1975-76-os múzeumi évkönyvben idézik egy bizonyos Bonyár Péter szavait a kőrösi templomról : ...” annyi szín van, valamennyi család vót akkor, vótak má nekünk ezek a régiségkutatók . Ezek aztán főkutatták ... hogy van nálunk ez a jeddzökönyvvezetés ... ebbe találták meg, hogy az a rajz minden családnak a jelképöt képezi.” / 1946/ Máshol Baksay Sándor 1896-ban így írt Cun templomáról : ...” Mikor felépült a templom és mikor annak majdnem 4 öl magasságú falára ráborult a kék virágos deszkamennyezet, melynek kockáit ügyes asztalos kéz a földművelő életéből vett motívumokkal (sarló és ekevas, kék fürtökkel megrakott szőlőtő, vagy búzakéve stb.) ékesíti , felteszi a kérdést: ennyi szépség szemléletén dagadozó ormánsági kebel, melyik szebb már most a pécsi püspök templom-e, vagy ezmi szent eklézsiá-é? Azt felelő azmi kurátor „ A mienk . A pécsi asztalosok nem tudnának ilyen szépen nehéz kötött kévét festeni.”

Sajnos ez a templombelső teljesen elpusztult.

A festett belsejű templomok motívumkincse hatást gyakorolt a parasztbútorokra. Valószínű, hogy a mesterek megjelenve egy-egy településen ,

hosszabb - rövidebb ideig ott működtek, hisz csak tavaszi , nyári időben lehetett dolgozni a templombelsőkből- maguk is részt vettek megrendelésre egy-egy bútor , láda, ágy elkészítésében és dekorálásában. De bizonyos mintákat felhasználtak a fazekasok az edény díszítésénél és találkoztak a dobozok mintázatában is a templom kazettáiból vett rajzolatokkal. Így tette sajátjává a parasztság a népi megformálás szimbolikáját.

Az Ormánság építészeti értékeinek is csak az országosan kiemelkedő emlékei kerültek fel a műemléki jegyzékre. Különösen hiányos a felsorolás, a védettség a népi építészet emlékhelyénél, ahol a listára csak egy-egy alaptípus jellemző példája került felvételre, illetve a kiválogatás úgy történt, hogy minden típus egy-egy védett emlékekkel legyen megőrizhető és bemutatható a későbbi nemzedékeknek is. A községekben a műemlékjegyzékben szereplő épületeken túl még igen jelentős számban található, szép, védelemre érdemes épületek, melyek a községek hangulatának, egyediségének fontos, meghatározó elemei és egyben a települések organikus fejlődéséhez is jelentős elmozdítást , fogódzót adó elemei. A falusi turizmusban ezek az épületek szellemi értékekkel és anyagi valóságukkal, használati értékekkel is jól bekapcsolhatók lennének, ha az önkormányzatok kimondják ezek helyi védelmét. Egy ilyen jogi aktussal egyrészt fennmaradásuk esélye is nő, másrészt felújításukhoz, belső korszerűsítésükhöz védelem alá helyezésük esetén vissza nem térítendő anyagi támogatás is igényelhető az FM-től és a Területfejlesztési Tanácstól.

3. Erősségek gyengésségek vizsgálata

Erősségek:

- A táj, a természet viszonylagos érintetlensége
- A természeti adottságokat kihasználó idegenforgalmi lehetőségek (falusi turizmus, viziturizmus)

- Az adottságok biogazdálkodás céljára történő hasznosítása mind a növénytermesztés, mind pedig az állattartás területén
- Szabad munkaerő

Gyengeségek:

- A lakosság szociális helyzete, alacsony iskolai végzettsége, alacsony szakképzettsége, kedvezőtlen életkori összetétele
- Fejletlen infrastruktúra, elmaradott közút-, és vasúthálózat, közlekedési nehézségek
- Külföldiek, külföldi tőke érdeklődésének hiánya

4. Térségben fellelhető kis-, közép-, és nagy foglalkoztatók (10/10- 50/50 fölött)

A vállalkozások számát és településenkénti megoszlását a következő táblázatba foglaltuk össze (db):

Község	vállalkozások száma	egyéni vállalkozó	egyéb jogi forma(Bt,Kft,)	foglalkoztatott létszám
Körös	1	1	0	0
Hirics	1	1	0	0
Lúzsok	1	1	0	1
Veji	3	3	0	4
Páprád	4	4	0	4
Kémes	13	13	0	18
Drávapiski	1	1	0	1
Cun	1	1	0	3
Összesen	25	25	0	31

A térségben működő egyéni vállalkozások, vállalkozók száma jelentéktelen. Nagy része ha alkalmaz is munkást, feketén teszi, vagy négy órás munkára jelenti be. Az emberek nem mernek szólni, mert akkor ettől a kereseti lehetőségtől is elesnek. A kormány szemet huny ez felett, mert így kevesebb

nyugdíjással, illetve alacsony nyugdíjjal kell számolni az elkövetkezendő esztendőkből.

A legtöbb vállalkozó Kémesen van és így a legtöbb foglalkoztatott is itt található. A kisebb településeken ritkán két-három vállalkozó van. A nyolc településen 25 kisvállalkozót tartanak nyilván és ezek mindössze 31 embert foglalkoztatnak. Ebben is Kémes vezet: 13 vállalkozó található itt 18 foglalkoztatottal.

5. A foglalkoztatók nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosítása

A vállalkozók többsége a szolgáltató szektorban tevékenykedik. A vállalkozások közül nyolc a vendéglátás (italbolt, büfé), hat a kereskedelemben működik. Egy nagyon kis hányada próbál szerencsét a mezőgazdaságban: a három kisvállalkozó közül egy mezőgazdasági termeléssel, kettő fakitermeléssel foglalkozik. Ugyan kereskedelem ágazatban, de mégis a mezőgazdasághoz kötődő tevékenységgel (táp és takarmány eladás) további két vállalkozónál találkozunk. A vállalkozásoknak tehát mindössze 20 %-a áll valamilyen kapcsolatban az alapvetően mezőgazdasági jellegű térségben magával a mezőgazdasággal. (Lásd 8. sz. melléklet)

6. A foglalkoztatók tevékenységi területe, a foglalkoztatottak száma lakóhelye

A foglalkoztatók tevékenysége elsősorban a szolgáltató szektorra irányul, a vendéglátással és kereskedelemmel, egyes bolt üzemeltetéssel, fodrász szolgáltatással, építő iparhoz kapcsolódó kőműves és burkoló munkával, közúti árufuvarozással foglalkoznak elsősorban. Mezőgazdasági termeléssel vállalkozásszerűen mindössze egy vállalkozó foglalkozik, fakitermeléssel pedig kettő.

A vállalkozásokra az a jellemző, hogy jobb esetben a családnak, gyakrabban a családból is csak egy főnek nyújt munkalehetőséget. Csak kivételes esetben találkozunk öt főnél több főt foglalkoztató vállalkozással.

7. Munkáltatók igényei a térség intézményei és a munkavállalók felé

Mivel a térségben működő vállalkozások közül valamennyi egyéni vállalkozó, a foglalkoztatottak száma ebből következően szinte megegyező a vállalkozók számával, a vállalkozóknak a munkavállalók felé irányuló igényeiről ebben az esetben nem vonhatunk le érdemi következtetéseket.

8. Jövőre néző értékelés, fejlesztési lehetőségek

A térség gazdasági helyzetéből kitörési pontot a munkahelyek idetelepítése, valamint a falusi turizmus jelenthetne. Már az 1930-as években egyre elterjedtebbé vált az a gyakorlat, hogy a hagyományosan mezőgazdasággal foglalkozó falvak népe üdülővendégeket fogadott. A Balaton környékén, folyóvizek mentén, az Alpok-alján, a Mátra, a Bükk, valamint a Mecsek falvaiban a fogadók magánpanziók illetve fizetővendég-szobák kiterjedt hálózata várta az üdülni vágyókat. Sikeres propaganda és szervezőtevékenység eredményeként 1935-ben már 127 faluban fordultak meg fizetővendégek - összesen mintegy 13.000 fő 653 ezer pengővel gazdagítva a vendéglátó gazdákat.

A vendégfogadás a kedvező környezeti adottságú falvak fontos jövedelmi forrásává vált. Ez a viszonylag olcsó üdülési forma kölcsönös előnyökkel járt az üdülővendégek és vendégfogadók számára is. A gyalogos, kerékpáros és evezőstírák voltak a legnépszerűbbek. Napjainkban ezek újraélesztése vagy beindítása - lenne - s nem csak az Ormánságban - kívánatos.

Mint a bevezetőben szó esett róla, az Ormánságban megindult egy olyan öntevékeny szerveződés az Ormánság Fejlesztő Társulás, a Kelet-Ormánság Társulás és a térség települési önkormányzatai között, melynek egyik iránya az idegenforgalomra vonatkozik. Ehhez fel kell tennünk a kérdést: Miért jönnek az Ormánságba az emberek?

- mert olcsó,
- mert csend van,
- mert látható még élő fű, fa, virág,
- mert élő állatot láthat, tapinthat (állatkerten kívül)
- mert szép, hangulatos a falu, a táj,
- mert csendes a folyó, a tó és sok benne a hal,
- mert múltat idéző, egyedülállóan szép templomokat, házakat láthat,
- mert a legkisebb falvakban szinte megállt az idő.

A sor nyilván folytatható, mégis van egy olyan eleme, amely közös, amely alapvető vonzerő: ez pedig a természet.

V. Foglalkoztatási információk

1. A térség foglalkoztatási mutatói, foglalkoztatási lehetőségek

Az Ormánság térségében - a vizsgálatba és együttműködésbe vont nyolc településen - a nyilvántartás szerint 2069 ember él. (A valóságban ennél kb. 200 fővel kevesebb a lakók száma).

Mint hagyományosan mezőgazdasági térség, viszonylag alacsony a munkaerő kvalifikáltsága. A munkahely struktúra miatt az eddigiekben is jellemző volt a képzett fiatalok elvándorlása, mostanra pedig - az elvándorlási csatornák folyamatos bezárulása révén - drámaian nő a fiatalok körében a munkanélküliség.

A regisztrált munkanélküliek száma - az országosan megindult mérséklődési tendenciákkal szemben - itt növekvő volt az utóbbi időszakig. A Pécsre betelepült gyárak reméljük a közeljövőben jelentős mennyiségű munkanélkülinek biztosítanak munkahelyet és ez által megélhetést. Várható, hogy az eddig stagnáló állapot, ami 30% körüli regisztrált és kb. ugyanennyi nem regisztrált munkanélkület jelentett, kimozdul a holpontról.

2. Munkanélküliek száma, összetétele

A vagyoni helyzetükkel vagy például a jövedelmükkel kapcsolatos kérdésekre sem kaptunk mindig reális válaszokat. Bár a polgármesterek vagy megbízottja és maga az adatgyűjtő is kihangsúlyozta, hogy az adatok nem kerülnek olyan szervezetekhez, amelyek esetleg felhasználhatnák ellenük. Még név nélkül sem mondták a valós adatokat. Ennek több oka is van. Úgy érzik, hogy többször is becsapták őket, ezért félnek a retorziótól. Olyan önkormányzati, állami juttatásokat kapnak, amelyekről elesnének, ha kitudódna a valós anyagi helyzetük. Nem hisznek a segítő szándékban, stb. Iskolai végzettségből többet mondtak be a ténylegesnél. Ha megnézzük azt, hogy a nyolc községben mennyi a 19-től 51 év közötti lakos száma /kb. 570 fő/ és hánynak van munkahelye /174 fő/ akkor azt látjuk, hogy a munkaképes emberek 1/3 részének van csak munkahelye. Ennél is rosszabb a helyzet Hirics és Lúzsok községben, ahol ennek a korosztálynak csak 1/6-a, 1/7-e dolgozik. Bár tipikus mezőgazdasági területen élünk, az aktív dolgozók több mint a fele mégis az ipari ágazatban helyezkedett el.

A munkanélküli segélyezettek, a jövedelempótló támogatásban részesülők és a szociális segélyezettek száma több mint 300, vagyis kétszerese a keresők számának. Azért kell ezt együtt nézni, mert sokan nincsenek tisztában azzal, hogy milyen támogatásban részesülnek.

Ha megnézzük, hogy a 19-től 51 év közöttiekből mennyi a kereső és a támogatottak száma, akkor láthatjuk, hogy kb. 1/3-a ennek a korosztálynak nem regisztrált munkanélküli. Ha az 51-60 év közöttieket is idevesszük a helyzet még rosszabb. A semmilyen jövedelemmel nem rendelkezők száma a megkérdezettek 1/3 része.

A legtöbb segélyezett a cigányság köréből kerül ki, elsősorban azért, mert iskolai végzettségük alacsony, szakmával pedig alig van olyan, amelyik rendelkezik. Ha megfelelő a végzettségük, nem érzékelhető a térségben, hogy hátrányba kerülnének a munkahelyeknél a felvételtkor.

3. Megváltozott munkaképességűek

1990-től fokozatosan kerültek ki az emberek az ipari munkákból, mivel a bejárást a munkahelyre a vállalatok nem biztosították, munkásjáratokat megszüntették, így is lehetett a profitot emelni. A termelőszövetkezetek megszűnésével a mezőgazdaságban dolgozók is munkanélkülivé váltak. A jó munkásokat abban az időben úgy próbálták megsegíteni, hogy az üzemorvosok rokkantsági nyugdíjra javasolták őket. A bizottság a legtöbb esetben 50 %-os egészségromlást állapított meg. A század elején az egyéni gazdálkodás idején ezek az emberek még hosszú éveket dolgoztak volna. A teljes lakosság legnagyobb része nyugdíjas /300 fő /, bár a 60 év felettiek száma 180 fő. Ebből látszik, hogy a munkaképes emberek között majdnem ugyanannyi nyugdíjas van, mint a 60 év felettiek között. (Lásd még a 7. sz. mellékletet)

4. Pályakezdők

A pályakezdő fiatalok vonatkozásában az figyelhető meg, hogy az általános iskola befejezése után a fiataloknak csak kis része tanul tovább, és ha tovább is tanulnak nem fejezik be tanulmányaikat minek következtében nem lesz

végzettségük, és szakmai végzettség nélkül nincs lehetőségük elhelyezkedni az amúgy is szűk munkaerőpiacon.

5. Tartós munkanélküliek száma

A munkanélküliek száma 1990-től 1995-re vált a mai szintre. A ma jövedelempótló támogatáson és közhasznú munkán lévők 95 %-a már több év óta ezekből a támogatásokból él. Csak 5 %, amely nem rég került ebbe a rendszerbe. Némelyik néha rövid időre elhelyezkedik, de aztán egy-három hónap múlva ismét a segélyezettek között van. Abban látjuk a problémát, hogy:

- A több éves munkanélküliség leszoktatta az embereket a rendszerességről, a folyamatos aktív munkáról.
- Úgy gondolják, hogy még mindig a munkás parancsol a munkahelyen és az történik, amit ők akarnak.
- Ha nincs kedve dolgozni, elmegy az orvoshoz, hoz egy igazolást és meg van oldva a kérdés.
- Vissza lehet beszélni, vezetőket kioktatni stb. Így aztán sokan a próbaidőt sem töltik ki.

6. Női munkanélküliek

A termelőszövetkezetben és környékünkön működő üzemekben kb. 50-50%-ban dolgoztak nők és férfiak. Az elmúlt időszakban azonban úgy érzékeljük, hogy inkább a női munkaerőtől szabadulnak és ők azok akik nehezebben tudnak elhelyezkedni. Speciálisan női munkaerőre épülő üzemek nem épülnek és a családtól távollevő munkahelyekre elmenni a nőknek, különösen ha van gyerek, sokkal nehezebb. Így a munkanélküliek /regisztrált és nem regisztrált / 2/3 része nő.

Mivel a térség üzemei leépültek, a termelőszövetkezetek megszűntek, a városokban lévő munkahelyekre önerőből kellene beutazni, ami néha a közlekedési viszonyok miatt majdnem lehetetlen. Saját járművel pedig /ha netán van ilyen, lásd melléklet/ kész ráfizetés lenne. A föld más kézbe való átvándorlása miatt – nem az itt élők kapták meg és nem is az önkormányzatok – csak egy nagyon kis rétegnek van rendszeres munkalehetősége és még kevesebb lehetősége van a nőknek.

7. A munkanélküliség főbb okai a térségben

Az alacsony iskolai végzettség, a cigány lakosság 40 %-os aránya és a 20-30 % problémás egyén hozza azt, hogy borzasztó nagy a munkanélküliség.

Tanulók megoszlása iskola típusok szerint (fő):

Község	ált isk	szakmunk képző	gimn.	szakk.isk	techn.	szakisk	főisk.	egy.
Kórós	33	0	1	3	0	1	0	0
Hírics	19	3	0	1	0	0	0	0
Lúzsok	33	0	2	1	0	0	1	0
Vejti	10	2	1	0	0	0	0	0
Páprád	9	3	1	3	0	0	0	1
Kémes	8	1	2	0	0	0	1	0
Drávapiski	12	1	1	0	0	0	0	0
Cun	17	1	1	0	0	0	0	0
Összesen	141	11	9	8	0	1	2	1

8. Munkavállalási nehézségek

A felmérések azt is bizonyítják, hogy ahol megmaradt az iskola, ott a cigány fiatalok közül többen végzik el a 8 általánost, illetve sokkal több a továbbtanuló, valamint a magasabb végzettségű ember. Más a faluhoz, embertársaihoz, a munkához való viszonyuk, stb. Ez annak köszönhető, hogy 10 éves korig olyan szokásokat alakít ki az intézmény, mint a rendszeres iskolába járás, a rendszeres

tanulás, később munkaszeretet és önálló ismeretszerzés, stb, ami már elkíséri a tanulók nagy többségét életük végéig. Az adatok is jól mutatják, hogy a legfontosabb tennivaló az, hogy minél magasabb iskolai végzettsége legyen az itt élőknek, illetve a 20 – 60 év közötti embereket kell meggyőzni a képzéseken való részvételről. Sajnos a Munkaügyi Központ által javasolt képzéseken alig vesznek részt a munkanélküliek és jövedelemptólló támogatásban részesülők közül.

Olyan helyi és kormány szintű rendeletekre, törvényekre lenne szükség, amellyel a különböző anyagi juttatásokban részesülőkötől ellenértékként megkövetelné a gyermekével szembeni kötelezettségeit és a társadalommal szembeni feladatait. Amennyiben erre nem lesz lehetőség még nagyon hosszú idő kell arra, hogy a most állóvízként élő Ormánság falvai ebből az elmaradottságból kilábaljanak.

9. Munkára való hajlandóság

Bár a munkalehetőségek bővültek és részben az infrastruktúra is javult, ezek az emberek nem vállalják a kisebb kellemetlenségekkel járó munkavállalást. Sajnos nagyon sokan meg vannak elégedve azokkal az ellátásokkal, amit maga illetve a családja után kap. Ezt még kiegészítik a „megélhetési bűnözés” címszó alatt ideologizált lopásból származó áruval, és mivel ez arra elegendő, hogy elvegtéljanak, nem mozdulnak a munkalehetőségekre.

Reméljük, hogy a 2000-ben bevezetésre kerülő módosítások a munkanélküliek életében kimozdulást jelent és elkezdenek dolgozni, ha nem is munkahelyen, de legalább otthon.

Mivel az Ormánság legtöbb falujában a cigányság magas számban van jelen, sajnos az évszázadok óta kialakult szokások, életvitelek nehezen, illetve nagyon lassan változnak. Így csak kis százalékát lehet a rendszeres, hatékony munkára rávenni – kivétel ez alól az a réteg, mely 8 általánosnál magasabb iskolai

végzettséggel rendelkezik. /Sajnos ilyenből kevés van. / A környezetükre is csak ezek a cigány lakosok igényesek. A 70-es években az akkori kormány az elköltözni kívánó falusi lakosok házait potom pénzért felvásárolta és a telepeken élő cigány családoknak kiosztotta anélkül, hogy ennek ellenértékeként valamit is elvártak volna tőlük. Így ma ezeknek az épületeknek az állaga olyan rossz , hogyha hamarosan egy komolyabb tatarozást nem kapnak pár éven belül összedőlnek. A PHARE keretén belül volt és talán lesz is rá lehetőség, hogy bizonyos összegeket szerezzenek az önkormányzatok az épületek felújítására. A FM-ben is van pályázati lehetőség. Nagyon fontos lenne ezeknek az épületeknek, falvaknak a megmentése, hisz a települések elpusztulásával a térség értékei is elpusztulnának. Olyanok is mint a kórósi templom világhírű kazettái, vagy azok a gyönyörű bolthajtásos falusi házak, melyek még a múlt században épültek.

10. Helyi intézmények tevékenysége, aktivitása a foglalkoztatáspolitikai terén

Azok a tulajdonosok, akik visszakapták földjeiket , de nem a térségben élnek így a területek művelésére nem képesek, egyre nagyobb számban külföldieknek adják el a földjeiket. Sajnos a felvásárlásban sem az Önkormányzat sem az itt élők nem ellenfeleik a felvásárlóknak, mivel olyan összegeket adnak egy hektár földért, amit a helybeliek nem tudnak kifizetni.

A Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztériumnak van olyan terve, hogy a föld visszavásárlására bizonyos összeget elkülönít.

Természetesen a kis területekre és a falu gazdasági épületeinek kihasználásra ennek ellenére van az itt működő társulás tagjainak elképzelése .

Ezeket PHARE és SAPARD pályázati lehetőségein keresztül szeretnénk elérni. A növény és állattenyésztési elképzeléseink most vannak kidolgozás alatt.

Tárgyalások folynak olyan állami gazdaságokkal, nagyüzemekkel melyeknek külföldi kapcsolataik vannak és élő szerződések alapján az EU igényeinek megfelelő árut termelnek illetve tenyésztnek.

11. Fejlesztési lehetőségek, jövőre néző értékelés

Ilyen a húsmarha, a mangalica disznó, a kecske, a juh, nyúl és a galamb. Ha az itt élő emberek megértik a kor követelményeit és vállalkoznak erre a munkára képzést, technológiát, alapanyagot, takarmányozást biztosítanak a résztvevő lakosoknak.

Igény lenne az olyan gyümölcsök termesztésére amelyek terméseit aszalékként lehetne értékesíteni, a nemes bodzára mint színezőanyagra, fontos lenne az energiaerdők telepítése, mivel az Ormánság, amely a múlt század második feléig 70 %-ban erdő borította terület volt, ma Baranya fában legszegényebb területe, ugyanakkor az energia árak a csillagos égbe szöknek. Takarmánynövényekből csak annyit szabad termelni amennyit a térség fel tud használni.

A körülöttünk levő világ nagy léptékű változásai közepette hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy csak a „nagy” dolgok segíthetnek személyes életünk és társadalmi léptékű gondjaink megoldását, pedig lehet, hogy a megoldás egyszerű, és mellettünk kínálja magát.

VI. A térség erősségeinek és gyengeségeinek számbavétele

Erősségek:

- A Duna-Dráva Nemzeti Park közelsége, kiterjedt védett területek
- Gazdag vadállomány
- A Dráva folyó, viziturizmus, horgászat adott lehetőségei,

- A hagyományos faluképek megléte
- Védett műemlékek, védetté nyilvánítható építmények
- Nagyarányú a műveletlen, mezőgazdálkodásra alkalmas terület
- A táj viszonylagos érintetlensége miatt a bio gazdálkodásra való alkalmasság
- A magas erdősültség, ritka fafajták
- A szabad, olcsó munkaerő

Gyengeségek:

- Nehéz megközelíthetőség, sok zsáktelepülés
- Leromlott állapotú házak, gondozatlan udvarok
- Szegénység
- Tőke hiány
- Képzetlen munkaerő
- A védett területek miatti gazdasági korlátok nagy száma
- Fejletlen infrastruktúra
- Kevés munkalehetőség helyben és közelben
- Etnikum magas aránya
- PR teljes hiánya

VII. A térség fejlesztési lehetőségei

1999. októberében elkezdtek tizenöt kistelepülés közös akaratából megalakítani a Kelet Ormánság Önkormányzati Településfejlesztési Társulást, annak apropójaként, hogy a SAPARD programjaiban és pályázatain csak akkor tudunk hatékonyan részt venni, ha a hasonló gondokkal küszködő önkormányzatok találnak egymásra és együtt gondolkodva ötleteikkel, anyagi erejükkel segíteni egymást. Ennek a társulásnak a felmért nyolc Önkormányzat közül hatan kívánnak részesei lenni.

Célkitűzései között olyan feladatokat tűztünk ki amelyek biztosítják az EU csatlakozás feltételeit, illetve munkalehetőséget biztosít az itt élő embereknek.

A társulás keretei között elvégzendő tevékenységek körét a tagok az alábbiakban határozzák meg:

- A kistérségi fejlesztéshez szükséges információk gyűjtése, a lehetőségek és adottságok feltárása.
- Kistérségi fejlesztési program kidolgozása.
- Település rendezési tervek összehangolása.
- A társulás céljának képviselője, társadalmi támogatottság megteremtése.
- A cél megvalósítása érdekében külső erők és erőforrások mozgósítása (pályázat).
- A fejlesztési program megvalósítása.

A kistérség fejlesztési témái:

- az épített és természetes környezet védelme
- szennyvízhálózat kiépítése, működtetése
- úthálózat kiépítése és gondozása
- gázvezeték kiépítése
- idegenforgalmi létesítmények építése működtetése az idegenforgalom fejlesztése,
- árvíz, belvíz, helyi vízkár szervezésének koordinálása
- lakosságot érintő problémák egyeztetése, megoldása
- mezőgazdaság korszerűsítése, új típusú szövetkezetek létrehozása.
- közösségfejlesztés
- helyi jövedelemtermelő képesség megteremtése, javítása
- térségfejlesztési iroda létrehozása, információs hálózat kiépítése,

Jelen tanulmány mindenekelőtt az ő munkájukat szeretné segíteni és megalapozni s egyúttal a felmérést végző stáb főhajtását is kifejezni azon nyolc település lakossága és polgármesterei előtt, akik új életlehetőségeket keresnek falvaik számára.

A munkalehetőségek tudatos felkutatása az egyik legnagyobb feladata az önkormányzatoknak, vállalkozóknak.

A nyolc településen mezőgazdasággal foglalkozó társulás /Rt, Bt, stb./ csak Kémesen működik, illetve Baranyahídvégen átalakult termelőszövetkezet utódja funkcionál ahol egy-két kórosít is foglalkoztatnak. Egyetlen községben sincs üzem, vagy bármilyen feldolgozást végző vállalkozás. Az önkormányzatok közigazgatási határain belül földeket olyan vállalkozók művelik, amelyek telephelyei nagyobb távolságra helyezkednek el a térségtől, így a munkaerőt a föld megmunkálására hozza magával. Ma már olyan mezőgazdasági termékeket állítanak elő amelyekhez manuális munkára nincs szükség. Ezekkel a termékekkel /búza, kukorica stb./ ma még elvegetálnak, mivel pár év óta az országban olyan katasztrófális helyzet alakult ki, hogy az ország igazi éléstárának jelentős része víz alatt van, de jobb időjárás esetén ezekkel a termékekkel a piacon veszteségesek lesznek.

Talán majd akkor változik a helyzet és lesz a mezőgazdaságban munkalehetősége a falvakban élő embereknek, ha átalakul a termelési struktúra.

VIII. Lehetséges foglalkoztatási programok ötleteinek bemutatása, melyek a térség foglalkoztatási, népesség megtartási helyzetét javítják

- Mezőgazdasági irányú, helyben tartott és gyakorlatra koncentrált oktatás, továbbképzés
- Legeltető állattartás, bérállattartás
- Haltenyésztés, horgász tavak kialakítása
- Gyümölcsstermesztés újbóli meghonosítása
- Nemesfűz telepek telepítése
- Gyógynövény termesztés, helyi hagyományos feldolgozás
- Üresen álló nagyobb épületek rendbetétele és ezekkel idegenforgalmi szálláshely biztosítása

- Vadásztatás
- Horgászturizmus
- Természetvédő turizmus elterjesztése, táborok szervezése

IX. Az erőforrástérkép felhasználásának, terjesztésének tervei, ötletei, megvalósításának módja

Az erőforrás térképnek el kell jutnia mindazokhoz a szervezetekhez, egyénekhez, amelyeknek (akiknek) pozíciójuknál fogva kötelességük illetve lehetőségük a térség segítése, felemelése.

El kell, hogy jusson az országgyűlési képviselőkhöz, a Területfejlesztési Tanácshoz, a Baranya Megyei Közgyűléshez a megfelelő minisztériumokhoz.

Az igazi probléma nem a Harkány – Kémes – Vajszló – Sellye útvonal mellett elhelyezkedő településeken van. Mivel mi a nyolc község közül hat olyanban végeztünk adatgyűjtést, amelyek igazán rászorulnának a megkülönböztetett figyelemre, ezért is gondoljuk, hogy ha ezen emberek kezébe kerülne ez az erőforrástérkép, talán másképp állnának a területfejlesztési pénzek odaítélésénél a térséghez és nem hangozna el olyan kijelentés, hogy „kár ide akkora anyagi támogatást biztosítani”.

Mindenképp úgy gondoljuk, hogy önkormányzatok, akik leginkább ismerik helyi lehetőségeiket, akiknek közvetlen kapcsolatuk van a lakossággal, s akiknek alapvető érdekük fűződik településük helyzetének javításához sokat, sőt a legtöbbet tehetik ez ügyben. A gazdasági társadalmi válság lelassítja elbizonytalanítja a kezdeményezéseket. Nem árt ilyenkor emlékeztetünkbe idézni Széchenyi István szavait:

„ Nem tudunk nem mozdulni, és ha már mozdulunk, előre lépünk !”

Források

Adatgyűjtés 1999. 07 – 09.

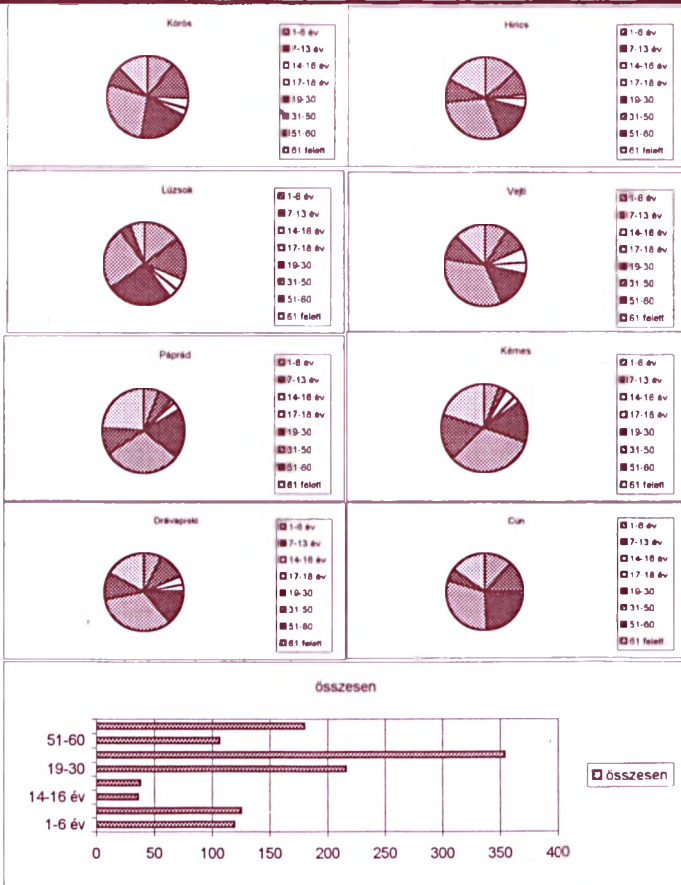
Baranya megyei statisztikai évkönyv 1997.

Baranya megye népszámlálási adatai (KSH) 1990.

Baranya megye atlasza 1996.

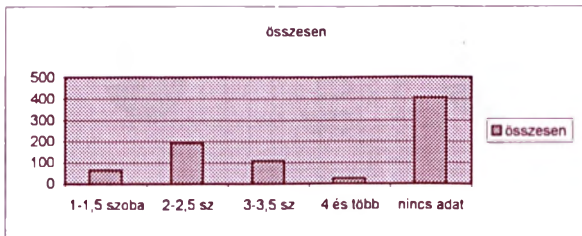
Lakosság összetétele életkor szerint

község	1-6 é	7-13 év	14-16 év	17-18 év	19-30	31-50	51-60	61 felett	férfi	nő	összesen	össz.lakós
Körös	21	30	8	6	40	55	15	25	107	93	200	248
Hirics	25	18	3	7	27	54	17	32	98	85	183	257
Lúzsok	20	23	6	5	35	34	6	8	61	76	137	232
Vejti	15	16	9	8	25	57	17	21	76	92	168	218
Páprád	9	9	2	5	28	46	15	36	81	69	150	196
Kémes	7	3	5	3	18	40	20	24	55	65	120	540
Drávapiski	6	9	3	2	12	27	9	14	40	44	84	99
Cún	16	17	0	2	31	41	7	20	71	63	134	272
összesen	119	125	36	38	216	354	106	180	589	587	1176	2062

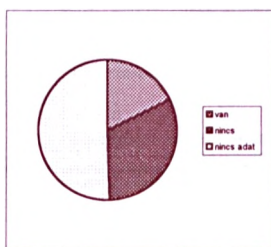
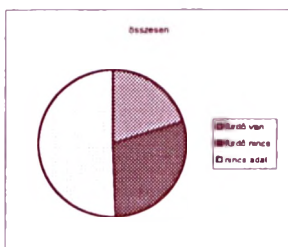

Lakásokra vonatkozó adatok

község	-1,5 szob	2-2,5 sz	3-3,5 sz	4 és több	nincs adat	összesen
Kórós	13	40	18	5	18	94
Hirics	12	36	12	0	26	86
Lúzsok	12	22	7	0	27	68
Vejtői	5	24	19	3	30	81
Páprád	12	18	14	6	15	65
Kémes	4	24	11	3	224	266
Drávapiski	1	9	12	6	17	45
Cún	7	21	15	3	47	93
összesen	66	194	108	26	404	798

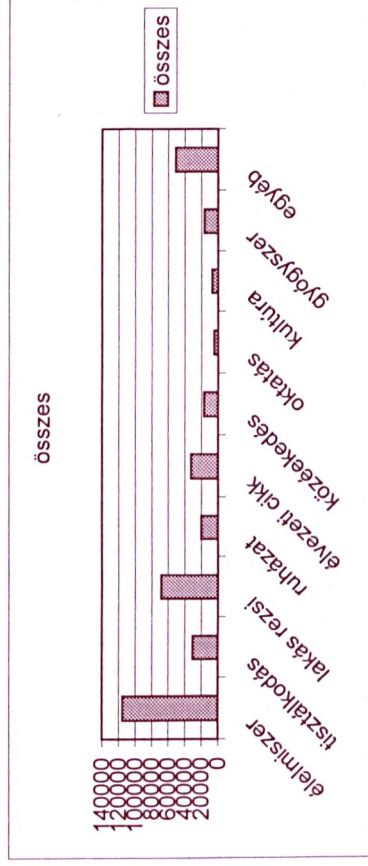

község	fürdő			WC			lakások
	fürdő van	fürdő ninc	nincs adat	van	nincs	nincs adat	
Kórós	9	67	18	7	69	18	94
Hirics	15	45	26	15	45	26	86
Lúzsok	4	37	27	4	37	27	68
Vejtői	41	10	30	40	11	30	81
Páprád	26	24	15	24	26	15	65
Kémes	29	13	224	25	17	224	266
Drávapiski	12	16	17	11	17	17	45
Cún	24	22	47	16	30	47	93
összesen	160	234	404	142	252	404	798

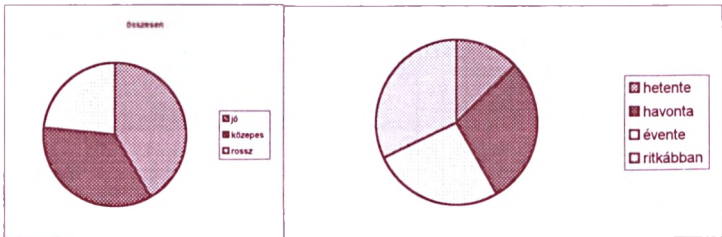
Havi kiadások családonként

község	élelmiszer	tisztálkodás	lakás rezszi	ruházat	élvezeti cikk	közékekedés	oktatás	kultúra	gyógyyszer	egyéb	összesen
Kőrös	12609	3373	6165	4145	4396	1211	227	483	2190	5578	40377
Hirics	15903	3263	6194	2305	4275	1336	570	1024	1222	2190	38282
Lúzsok	13902	3073	8076	2536	5012	1010	512	841	1054	4811	40827
Vejti	15720	3946	12381	2368	5275	2525	1280	1209	1138	9336	55178
Páprád	13290	3246	10268	1810	3098	3200	630	817	2038	9842	48239
Kémes	18915	5025	11085	1895	3268	3375	688	1172	3353	6758	55534
Drávapiski	10536	3821	7029	2825	2521	1607	107	423	2961	5000	36830
Cun	14093	4837	7147	2000	4460	2809	1086	872	2101	7351	46756
összes	114968	30584	68345	19884	32305	17073	5100	6841	16057	50866	362023

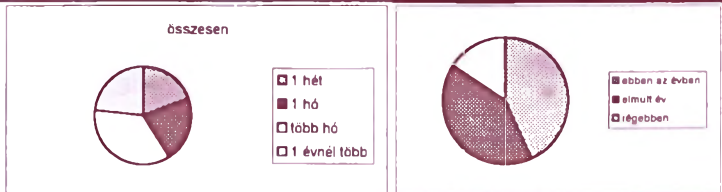

A lakosság egészségi állapotára vonatkozó adatok

község	Milyennek minősíti eg. állapotát			Milyen gyakran jár orvoshoz				
	jó	közepes	rossz	hetente	havonta	évente	ritkábban	
Kőrös	75	52	34	19	46	51	46	
Hirics	47	46	36	14	39	43	33	
Lúzsok	49	39	25	16	27	22	39	
Vejtői	36	23	15	5	14	21	35	
Páprád	54	39	19	9	30	33	40	
Kémes	32	52	29	16	40	22	35	
Drávapiski	31	17	18	15	19	17	15	
Cún	37	36	25	16	34	14	34	
összesen	361	304	201	110	249	223	277	

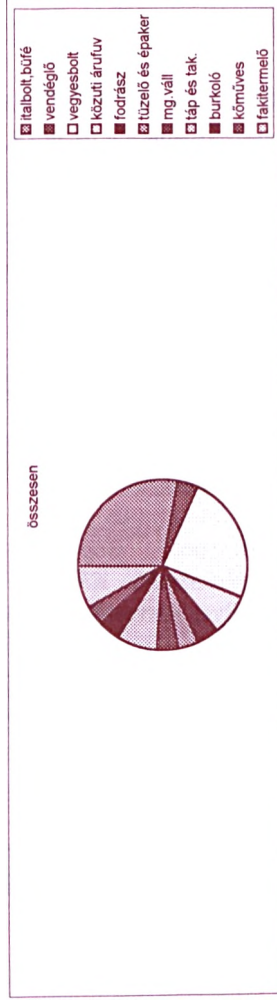

község	Mikor volt utoljára orvosnál				Mikor volt utoljára szűrésen			
	1 hét	1 hó	több hó	1 évnél több	ebben az évben	elmúlt év	régebben	
Kőrös	30	34	63	34	101	39	19	
Hirics	23	37	36	31	75	32	19	
Lúzsok	22	16	28	31	35	31	36	
Vejtői	7	15	29	24	40	20	14	
Páprád	22	18	43	28	65	29	18	
Kémes	27	27	41	20	25	78	10	
Drávapiski	16	8	28	14	14	44	8	
Cún	19	26	37	16	11	77	11	
összesen	166	181	305	198	366	350	135	

Vállalkozások jellege tevékenység szerint

község	italbolt, bűfé	vendéglő	vegyesbolt	közuti árufuv	fodrász	tűzelő és épaker	mg. váll	táp és tak.	burkoló	kőműves	fakitermelő	összesen
Kőrös	1											1
Hirics	1											1
Iúzsok	1										1	1
Vejtí	2										1	3
Páprád	1		1	2								4
Kémes	1	1	3		1	1	1	2	1	1	1	13
Dráva piski		1	1									1
Cun			1									1
összesen	7	1	6	2	1	1	1	2	1	1	2	25

**Baranya megye településeinek erőforrástérképei és készítői
(A sorozatban megjelent kiadványok)**

1. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (1)

"Alapítvány Alsómocsoládért" 7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 71.
Tel.: 72/451-748
(Alsómocsolád, Mágocs, Mekényes, Nagyhajmás települések
erőforrástérképe)

2. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (2)

"Tóvidék Egyesület" 7678 Abaliget Kossuth u. 80. Tel: 72/498-785
(Abaliget, Bodolyabér, Magyarhertelend, Orfű települések
erőforrástérképe)

3. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (3)

"Istenkúti Közösségért Egyesület" 7635 Pécs, Középdaindoli u. 88.
Tel.: 72/ 250-515
(Pécs-Istenkút településrész erőforrástérképe)

4. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (4)

"Ormánság Fejlesztő Társulás" 7960 Sellye, Batthyány u. 14.
Tel.: 73/480-006
(Besence, Bogdása, Csányoszró, Drávafok, Drávaiványi,
Drávasztára, Kákics, Markóc, Marócsa, Nagycsány, Okorág,
Sellye, Sósvertike települések erőforrástérképe)

5. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (5)

"Dél-Zselici Települések Szövetsége" 7932 Mozsgó, Batthyány u.
13/D, Tel.: 73/413- 075
(Magyarlukafa, Somogyhárshág, Vásárosbérc települések
erőforrástérképe)

6. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (6)

"Környezetvédelmi és Közösségi Értékadó Egyesület" 7663 Máriakéménd,
Rákóczi u. 19. Tel.: 69/353-191
(Erzsébet, Fazekasboda, Feked Kátoly, Kékesd, Máriakéménd,
Szellő települések erőforrástérképe)

7. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (7)

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" 7621 Pécs, Timár u. 21.

Tel.: 72/ 211-142

(Cun, Drávapiski, Hirics, Kémes, Kórós, Luzsok, Páprád, Vejti települések erőforrástérképe)

8. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (8)

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" 7621 Pécs, Timár u. 21.

Tel.: 72/ 211-142

(Bakonya, Bicsérd, Boda, Cserkút, Kővágóottös, Zók települések erőforrástérképe)

9. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (9)

"Kultúr- és Zöld Zóna Egyesület" 7900 Szigetvár, Basa u. 19.

Tel.: 73/310-625

(Szigetvár település erőforrástérképe)

10. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (10)

"Egészségesebb Gyermekéért Alapítvány" 7900 Szigetvár,

József A. u. 69.

(Boldogasszonyfa, Szentlászló települések erőforrástérképe)

11. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (11)

"Drávamenti Települések Fejlődését Segítő Egyesület" 7838 Vajszló,

Zrínyi M. u. 49., Tel.: 73/ 327-121

(Drávacsepely, Drávaszerdahely, Ipacsfa, Kovácshida települések erőforrástérképe)

12. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (12)

"Villány-Siklói Borút Egyesület" 7800 Siklós, Kossuth tér 1.

Tel.: 72/352-746

(Harkány, Siklós-Máriagyüd, Nagytótfalu, Kistótfalu, Kisharsány, Nagyarsány Villány, Villánykövesd, Palkonya, Vokány települések erőforrástérképe)

13. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (13)

"Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Baranya Megyei Szervezete" 7626 Pécs, Búza tér 6/b, Tel.: 72/ 210-803
(Bürtüs, Endróc, Gyöngyösmellék, Kétújfalú, Szőrény, Teklafalu, Zádor települések erőforrástérképe)

14. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (14)

"Komló és Térsége Fejlesztési Kht." 7300 Komló, Pécsi u. 1.,
Tel.: 72/ 482-131
(Egyházaskozár, Hegyhátmaróc, Hosszúhetény, Kárász, Köblény, Magyaregregy, Máza, Szalatnak, Szárász, Szászvár, Tófü, Vékény, Liget, Magyarszék, Mánfa, Mecsekpölöske, Bodolyabér, Magyarhertelend, Komló települések erőforrástérképe)

15. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (15)

"Bükkösd Község Szolgáltató Kht. Bükkösd Teleház" 7628 Bükkösd,
Kossuth u. 48. Tel.: 73/378-504
(Bükkösd, Cserdi, Dinnyeberki, Helesfa települések erőforrástérképe)

202404

Baranya Megyei Munkaügyi Központ,

7621 Pécs, Király u. 46. Tel.: 506-800 FAX: 506-804

E-mail: bmmk@bmmk.hu

Internet cím: <http://www.bmmk.hu>

JEGYZET

JEGYZET

